

Briselē, 2026. gada 2. februārī
(OR. en)

5928/26

Starpiestāžu lieta:
2025/0412 (NLE)

ENV 84
CLIMA 42
SOC 46
ENER 41
ECOFIN 142
COMPET 136
RECH 36
EDUC 25
CULT 12

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 17. decembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2025) 1026 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Jaunais Eiropas "Bauhaus" – no redzējuma līdz īstenošanai

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 1026 final.

Pielikumā: COM(2025) 1026 final

Strasbūrā, 16.12.2025.
COM(2025) 1026 final

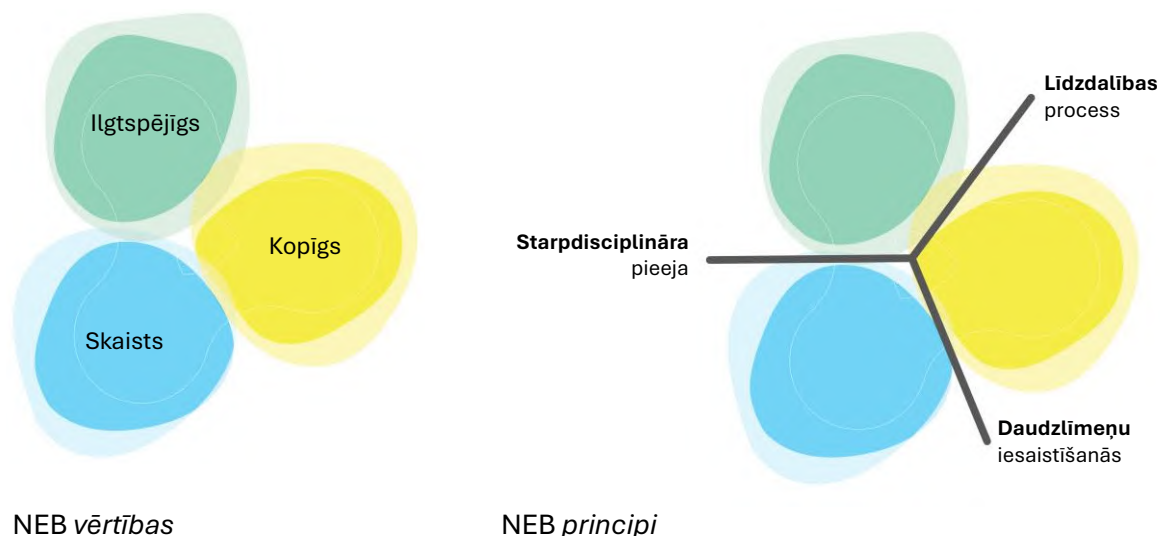
**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Jaunais Eiropas “Bauhaus” – no redzējuma līdz īstenošanai

1. IEVADS

Eiropas iedzīvotāji un uzņēmumi saskaras ar vēl nepieredzēta mēroga un sarežģītības problēmām – no ģeopolitiskiem satricinājumiem un drošības apdraudējumiem mūsu kontinentā līdz trīskāršai planētas krīzei, kā arī tehnoloģiskām pārmaiņām un draudiem mūsu demokrātijai un vērtībām. Šajos nenoteiktības laikos ir dabiski, ka iedzīvotāji jūtas norūpējušies, un tāpēc ir ļoti svarīgi **nodrošināt paredzamību un perspektīvu, veicināt inovāciju un radīt vietas, kas atbalsta piederības sajūtu, dzīves kvalitāti un drošības sajūtu.**

Tieši to dara Jaunais Eiropas “Bauhaus” (*New European Bauhaus – NEB*). To 2020. gadā sāka Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena, un tā **dod cilvēkiem, kopienām un uzņēmumiem iespēju kopīgi rast inovatīvus risinājumus pozitīvai nākotnei, kas apvieno iekļaušanu, ilgtspēju un dzīves kvalitāti.**

Jaunā **NEB** mērķis ir vietējā līmenī radīt reālas pārmaiņas iedzīvotājiem un uzņēmumiem, izmantojot inovatīvu, pārveidojošu un augšupēju pieeju. Piecu gadu laikā tā ir kļuvusi par kustību ar vairāk nekā 700 projektiem visā Eiropā un ārpus tās un par dinamisku kopienu, kuru veido gandrīz 2000 organizācijas, kuras sasniedz miljoniem cilvēku un valsts iestāžu tīklu, kas darbojas kā tilts vietējā līmenī. Dažādie projekti, kas laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam ir pētīti, izmēģināti un demonstrēti, sākot ar cenas ziņā pieejamu mājokļu rajonu demonstrējumiem un beidzot ar būvniecības digitalizācijas paātrinātājiem, kā arī mākslas virzīta līdzdalība vietējās kopienās, liecina, ka iekļaujoša, ilgtspējīga un kvalitatīvi būvēta vide ir iespējama un tai ir potenciāls iesaistīt vairāk iedzīvotāju un stiprināt noturību un konkurētspēju.

Pamatojoties uz pēdējos gados gūto pieredzi un atziņām, ir pienācis laiks paplašināt **NEB** un pāriet uz nākamo līmeni, kas būs spēcīgs virzītājspēks pārejai uz tīru enerģiju un inovācijai Eiropā un ārpus tās. Šajā paziņojumā ir izklāstīti **NEB** politikas mērķi nākamajiem gadiem un sniegts satvars konkrētām darbībām inovācijas, noturības un ilgtspējas veicināšanai. Lai palielinātu šā paziņojuma ietekmi, tam ir pievienots priekšlikums Padomes ieteikumam¹ dalībvalstīm, pilnībā ievērojot subsidiaritātes principu.

¹ COM(2025) 1027.

NEB uzmanības centrā joprojām ir būvētā vide. Tā ir būtiska iedzīvotāju ikdienas dzīves daļa, un tai ir milzīgs potenciāls uzlabot dzīves kvalitāti, samazināt emisijas, atbalstīt pieejamību cenas ziņā un vienlaikus palielināt mūsu rūpniecības konkurētspēju. **Piepilsētām ir vajadzīga politikas rīcība, finansējums un tehniskais atbalsts atjaunošanai.** Ir jāīsteno aktīvāk, lai veidotu prasmes un izvērstu cenas ziņā pieejamus risinājumus, kas var palielināt apbūvētās telpas efektīvu izmantošanu pilsētu un lauku apvidos, pieņemt bioloģiskas izcelsmes risinājumus un inovatīvus materiālus un paņēmienus, **stiprināt noturību un radīt vadošos tirgus** Eiropas inovatīvām konkurētspējīgām nozarēm. Turpmākajos gados *NEB* paplašināsies, aptverot citas nozares, proti, tekstilizstrādājumu un modes nozari.

Ir labāk jāizmanto **līdzradīšanas un daudzdisciplīnu pieeju potenciāls, tai skaitā izmantojot digitālos rīkus**, un ir vajadzīgs vairāk iespēju un spēju, lai apvienotu pētniekus, māksliniekus, iestādes, iedzīvotājus un uzņēmumus nolūkā kopīgi radīt un vietējā līmenī īstenot redzējumus.

Piecus gadus pēc iniciatīvas sākšanas **Komisija un tās partneri stiprinās *NEB* un paplašinās tā kopienu**, izplatīs un izvērsīs radošas koncepcijas un inovācijas, lai veicinātu galveno projektu ekonomisko pamatojumu. *NEB* turpinās **atbalstīt dalībvalstis, lai tās *NEB* iedvesmotas pieejas** ieviestu valsts mājokļu politikās, ēku renovācijas plānos un lēmumos par telpisko plānošanu sinerģijā ar ES programmu pilsētām² un kohēzijas politikas teritoriālajiem rīkiem, kā arī ar Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plānu³ un Mājokļu būvniecības stratēģiju⁴, kas iesniegti kopā ar šo paziņojumu.

2. *NEB* KĀ INOVĀCIJAS UN PĀREJAS UZ TĪRU ENERĢIJU VEICINĀTĀJS

Izmantojot savus sasniegumus, *NEB* palielinās **atbalstu uzņēmumiem, novatoriem un kopienām** visā Eiropā un ārpus tās **iekļaujošai, ilgtspējīgai un uz kvalitāti balstītai apkaimju un nozaru pārveidei**. Par prioritāti tiks noteikti cenas ziņā pieejami risinājumi saskaņā ar cenas ziņā pieejamu mājokļu plānu un tiks piedāvātas līdzradīšanas telpas un uz pierādījumiem balstīti rīki, kurus speciālisti, pētnieki, lietotāji, kopienas un uzņēmumi izmantos, lai tiktos un sadarbotos nolūkā radīt inovatīvus risinājumus ar visaugstāko vērtību. *NEB* akadēmija tiks attīstīta kā Jaunā Eiropas “Bauhaus” pamatstruktūra, lai uzlabotu **dažādu būvniecības nozares ekosistēmas dalībnieku apmācību, pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi**, nodrošinātu **“smilškastēs” inovatīviem risinājumiem** un atbalstītu jaunuzņēmumus, kas piedāvā risinājumus, ar kuriem tiek nostiprinātas *NEB* vērtības. *NEB* finansēšanas instruments atbalstīs izcilu pētniecību, kā arī inovāciju un demonstrējumprojektu izvēršanu. Sinerģijā ar ES Bioekonomikas stratēģiju⁵ *NEB* arī palīdzēs paātrināt apritīgu un bioloģiskas izcelsmes materiālu un būvniecības metožu ieviešanu, radot jaunus pirms tirgus un stiprinot Eiropas konkurētspēju.

***NEB* labā prakse apritīgu un bioloģiskas izcelsmes risinājumu jomā**

- ❖ **TOVA (ES):** veido arhitektoniskas konstrukcijas no zemes kleķa, izmantojot 3D printeri un celtņa sistēmu *WASP*, un šo procesu var pabeigt tikai dažu nedēļu laikā, neradot atkritumus un radot gandrīz nulles līmeņa oglekļa emisijas [*NEB* 2023. gada balva].

² EUR-Lex – 52025DC0739 – LV – EUR-Lex.

³ COM(2025) 1025.

⁴ COM(2025) 991.

⁵ COM(2025) 960 final.

- ❖ **NEBourhoods:** atdzīvina 1970. gadu stila rajonu Minhenē, izveidojot jaukta lietojuma vietas, spēcīgākas kopienas saites un enerģētikas risinājumus, piemēram, saules enerģijas moduļus/ēnojuma sistēmas [“Apvārsnis Eiropa”].
- ❖ **Panelka 2.0 (TEPLO):** atbalsta Ukrainas atveseļošanu, veicot apritīgu renovāciju ar reciklētiem un biomateriāliem, energoefektīviem risinājumiem un kopienu iespēju paplašināšanu [LIFE].

TOVA © GregoriCivera – © NEBbourhoods – © TEPL0

2.1 Apritīguma, ilgtspējas un inovācijas sekmēšana būvētā vidē

2.1.1. Inovatīvu un ilgtspējīgu risinājumu veicināšana

Lai atbalstītu būvniecības ekosistēmas pāreju uz mazoglekļa, aprites un bioloģiskas izcelsmes risinājumiem, *NEB* projektos pēdējos gados ir eksperimentēts ar **jauniem risinājumiem būvniecības nozarēs**, piemēram, ar modulāru būvniecību, energoefektīvu un ūdensefektīvu projektēšanu, kā arī ar bioloģiskas izcelsmes, reciklētiem un inovatīviem materiāliem. Ir pētītas un testētas ilgtspējīgas būvniecības metodes, piemēram, automatizēta un robotizēta būvniecība, 3D drukāšana, biogēniskā oglekļa uzglabāšana ēkās, MI lietotnes projektēšanai, kā arī ārpus objekta veikta un modulāra būvniecība, ko bieži vien ražo MVU.

Lai stiprinātu ekonomikas noturību un īstenotu pārveidojošo tīras rūpniecības kursu, *NEB* **uzlabos aprites ekonomikas un bioekonomikas sniegtās iespējas** un veicinās inovatīvu materiālu un būvniecības metožu tirgus, iegūstot ilgtspējīgus un cenas ziņā pieejamus enerģijas, ūdens un mobilitātes risinājumus, kā arī digitālās tehnoloģijas, datus un uzticamu MI. *NEB* veicinās **inovatīvu resursefektīvu risinājumu pētniecību, izvērsanu un integrēšanu**, atbalstīs uzņēmumus jaunu izmaksu ziņā lietderīgu pieeju prototipu izstrādē, kurus arī var izvērst, un atbalstīs jaunus un plaši izplatītus standartus dekarbonizētam, apritīgam un dabai labvēlīgam dizainam. Tiks atbalstītas arī **kopienas, lai tās darbotos kā inovāciju** un augšupēju risinājumu centri pārejai uz tīru enerģiju, pielāgojoties vietējām vajadzībām un spējām. Piešķirot prioritāti inovācijai, prasmēm un rūpniecības konkurētspējai, *NEB* palīdzēs nodrošināt, ka Eiropa pasaules mērogā ieņem vadošo pozīciju kvalitatīvu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu risinājumu jomā.

Ar publisko finansējumu vien nepietiks, lai īstenotu pārveidi. *NEB* projekti liecina, ka integrētajos risinājumos var droši investēt, jo tie attīsta iedzīvotāju līdzdalību un galalietotāju iesaisti, kā rezultātā veidojas pievilcīga vide un dinamiska vietējā ekonomika. Tādi instrumenti kā *InvestEU* varētu palīdzēt piesaistīt papildu privātās investīcijas. Eiropas Komisija partnerībā ar Eiropas Investīciju banku (EIB) izstrādāja ***NEB* investīciju pamatnostādnes**⁶, lai investoriem un izstrādātājiem nodrošinātu labu praksi un kvalitātes garantijas nolūkā veicināt ietekmīgas investīcijas, kas pārveido ēkas, sabiedriskās vietas un apkaimes atbilstoši

⁶ *NEB* investīciju pamatnostādnes – Jaunais Eiropas “Bauhaus” – Eiropas Savienība.

NEB vērtībām. Pamatojoties uz šīm pamatnostādņēm, Komisija ar *NEB* akadēmijas starpniecību pastiprinās rīcību un atvieglos ***NEB* koncepciju saskaņošanu ar finansējuma avotiem**, tai skaitā inovatīviem finansēšanas modeļiem.

Apvienojot inovāciju, uzņēmumu izveidi un apmācību, **Eiropas Tehnoloģiju un inovāciju institūts** (*European Institute of Technology and Innovation – EIT*) un tā **zināšanu un inovāciju kopienas** (ZIK) ir labi piemēroti tam, lai atbalstītu *NEB* pārveidojošo un starpdisciplināro raksturu. Proti, tās mērķis ir atbalstīt **uzņēmējus un MVU** ar *NEB* saistītās nozarēs, piemēram, būvniecībā, projektēšanā, modes nozarē, amatniecībā, lauksaimniecības pārtikas nozarē, ražošanā, enerģētikā un mobilitātē, lai to idejas ieviestu tirgū.

Komisija:

- **izstrādās *NEB* zīmolu, lai apbalvotu *NEB* projektus un praksi** un palielinātu to pamanāmību potenciālajiem virzītājiem un investoriem;
- **finansēs *NEB* demonstrējumprojektu izstrādi inovatīviem risinājumiem**, piemēram, vertikālās telpas izmantošanai, ārpus objekta veiktas modulārās būvniecības komponentu masveida pielāgošanai, sociālajai infrastruktūrai apkaimēs un starppaaudžu apkaimēs vai bezpajumtniecības problēmas risināšanai;
- mudinās dalībvalstis, izmantojot kohēzijas politiku, izstrādāt vienu ***NEB* bāku katrā dalībvalstī**;
- **atbalstīs uzņēmējus un MVU** ar *NEB* saistītās nozarēs, it īpaši ar ***EIT* starpniecību**, palīdzot tiem piekļūt finansējumam, lai komercializētu un izvērstu jaunus risinājumus;
- izmantojot *NEB* finansēšanas instrumenta izvēršanas komponentu, **atbalstīs ar *NEB* saistītās nozares** – būvniecību, projektēšanu, modes nozari, amatniecību, lauksaimniecības pārtikas nozari, ražošanu, enerģētiku un mobilitāti –, lai ieviestu un paplašinātu *NEB* inovatīvās metodes, procesus un praksi, kas apvieno ilgtspēju, iekļaušanu un kvalitāti;
- **rādīs piemēru**, piemērojot *NEB* pieeju Komisijas ēku būvniecībā vai renovācijā, iedvesmojoties no gaidāmās ***JRC* (Kopīgais pētniecības centrs) neto pozitīvās enerģijas ēkas Sevilā** un ***JRC* pilsoņu foruma Gēlā** un popularizējot to citās ES, valstu un vietējās iestādēs.

Topošā JRC ēka Sevilā, kas būvēta saskaņā ar NEB vērtībām un principiem – © Playtime

2.1.2. Iekļaujoša, ilgtspējīga un uz kvalitāti vērsta apkaimju pārveide

Vietējās kopienas un apkaimes arvien vairāk ir pakļautas **klimata pārmaiņām, biodaudzveidības zudumam, ūdens trūukumam un cilvēka radītiem riskiem**, piemēram, sausumam, dabas ugunsgrēkiem, plūdiem un ūdens trūksam, un tās joprojām ir pakļautas piesārņojumam, tai skaitā no netīras apkures⁷, kas apdraud ekonomisko drošību, padziļina nevienlīdzību sociālajā un veselības jomā⁸ un apdraud eiropisko *dzīvesziņu*. Ir steidzami jāievieš Eiropas zaļais kurss un tīras rūpniecības kurss uz vietas, īstenojot taisnīgu pārkārtošanos. Tas nozīmē, ka ir jānodrošina cenas ziņā pieejami risinājumi visiem iedzīvotājiem un jāuzlabo apkaimju noturība un gatavība krīzēm, vienlaikus respektējot Eiropas kultūras daudzveidību un vietējo mantojumu.

NEB veicinās **vietējiem apstākļiem pielāgotu pārveidi, kas palielina cilvēku un kopienu gatavību** ar klimatu saistītiem riskiem un dabas katastrofām saskaņā ar ES sagatavotības savienības stratēģiju⁹, un pakāpenisku atteikšanos no atkarības no fosilām degvielām, izmantojot ilgtspējīgu un efektīvu mobilitāti un enerģijas ražošanu un patēriņu mūsu dzīvojamo ēku fondā. Komisija jau atbalsta iedzīvotāju iespēju palielināšanu renovācijas un klimataadaptācijas projektiem, piemēram, izmantojot ES misijas “Klimatneitrālas un viedas pilsētas” un “Pielāgošanās klimata pārmaiņām” un iedzīvotāju virzītas renovācijas iniciatīvu¹⁰. *NEB* eksperimenti un kopīgi izstrādāti risinājumi var pierādīt tādas **telpiskās plānošanas efektivitāti, kurā integrēti mazoglekļa, ūdensefektīvi, ūdensresursu noturīgi un dabā balstīti risinājumi, kā arī sociālā inovācija**, tādējādi padarot kopienas drošākas, veselīgākas un noturīgākas.

Ēku renovācija vai pārjaunošana¹¹, it īpaši apvienojumā ar sociālo praksi, piemēram, jauktu lietojumu, dzīvokļu maiņu vai dažādu paaudžu mājāsaimniecībām, **var palīdzēt nodrošināt cenas ziņā pieejamus un ilgtspējīgus mājokļus visiem**, palēninot pilsētu izplešanos un augsnes noslēgšanu, veicināt sociālo kohēziju un pieņemšanu, vienlaikus aizsargājot mūsu kultūras mantojumu. *NEB* izmantos brīvas un nepietiekami aizņemtas būvētās vides potenciālu, **par prioritāti nosakot esošo ēku labāku izmantošanu**, nevis to nojaukšanu un jaunu ēku būvniecību, un sniegs ieguldījumu Konkurētspējas koordinācijas rīka (*Competitiveness Coordination Tool – CCT*) industrializētas būvniecības izmēģinājuma projektā. Iepirkums, ko atbalsta pārredzami kritēriji, var būt arī svarīgs katalizators ilgtspējīgas prakses un produktu ieviešanai apkaimēs.

Komisija:

- atbalstīs kopienas to centienos stiprināt **noturību pret dabas katastrofām, tai skaitā krīžu novēršanu un sagatavotību tām, un atkopšanos un atjaunošanu pēc katastrofām**, finansējot integrētas augšupējas iniciatīvas, piemēram, dabā balstītus, ūdensefektīvus un kultūras virzītus inovatīvus risinājumus;
- nodrošinās spēju veidošanu, rīku izstrādi un labas prakses apmaiņu attiecībā uz **ēku pielāgošanu dabas katastrofām, tai skaitā plūdiem¹², dabas ugunsgrēku riska**

⁷ Sk. “EEA 2025:EU Heating and Cooling Systems Drive Air Pollution, Urgent Action Needed”.

⁸ Sk. Eiropas Vides un veselības atlants.

⁹ Sk. Sagatavotības savienības stratēģija JOIN(2025) 130 final.

¹⁰ Sākulapa – Iedzīvotāju virzīta renovācija – Eiropas Komisija.

¹¹ “Pārjaunošana” ietver telpas plānojuma vai funkcijas izmaiņas jaunam lietojumam, ko parasti neaptver renovācija, saskaņā ar Eiropas Standartizācijas komitejas (*CEN*) noteiktajiem standartiem.

¹² Sk. ES līmeņa norādījumi par ēku pielāgošanu klimata pārmaiņām.

mazināšanu¹³, urbāno ekosistēmu atjaunošanu¹⁴, kā arī attiecībā uz visaptverošu riska un draudu novērtējumu;

- **veicinās uz MI balstītu analīzi, lai varētu pieņemt uz datiem balstītus lēmumus** nolūkā prognozēt problēmas un kopīgi izstrādāt viedāku telpisko plānošanu¹⁵, kā arī izvērst vietējos digitālos dvīņus rekonstrukcijai un nodrošināt iestādēm uz MI balstītus rīkus būvniecības projektu pārredzamai pārvaldībai¹⁶;
- **atbalstīs būvētās vides ilgtspēju un efektivitāti**, nodrošinot vienotu metodiku¹⁷, pierādījumus par ēku dekarbonizāciju un norādījumus par to, kā par prioritāti noteikt būvētās vides efektīvu izmantošanu¹⁸;
- **veicinās iepirkuma procedūras, kas nodrošina ilgtspējīgus, iekļaujošus un uz kvalitāti balstītus risinājumus**, it īpaši izmantojot Eiropas Inovācijas padomes (EIP) inovācijas iepirkuma programmu, un centīsies veicināt ilgtspējīgu risinājumu iepirkumu, **drīzumā pārskatot Publiskā iepirkuma direktīvu**;
- izmantojot *NEB* finansēšanas instrumenta pētniecības un inovācijas komponentu, finansēs **pētniecību un inovāciju, lai atdzīvinātu apkaimes**, izmantojot ilgtspējas un iekļautības dizainu.

2.2 Iedzīvotāju iespēju palielināšana, izmantojot līdzdalības procesus, lai veidotu demokrātiskas, iekļaujošas un noturīgas apkaimes

Līdzdalība ir *NEB* pamatprincips. Kā definēts *NEB* kompasa¹⁹, līdzdalība attiecas uz pakāpi, kādā projekta ietekmētās kopienas ir iesaistītas tā izstrādē, lēmumu pieņemšanā, īstenošanā un validēšanā. **Eiropas apkaime noturīga galu galā ir atkarīga no to spējas iesaistīt savas kopienas** un kalpot visiem iedzīvotājiem. Starpdisciplināras pieejas un uz pierādījumiem balstītas izstrādes metodikas, kas apvieno dažādu ieinteresēto personu un disciplīnu speciālās zināšanas, ir ne tikai reprezentatīvākas un saskanīgākas ar iedzīvotāju vajadzībām, bet arī **vairo uzticēšanos, juridisko noteiktību projektu izstrādātājiem, palielina pieņemamību un stiprina sociālo struktūru.** Iekļaujošām publiskām telpām ir arī izšķiroša nozīme, lai stiprinātu sociālos sakarus, veicinātu līdztiesību kopumā, dzimumu līdztiesību un starppaaudžu taisnīgumu, radītu piederības sajūtu un galu galā veicinātu demokrātiju vietējā līmenī²⁰.

***NEB* labā prakse vietējās demokrātijas stiprināšanai un kopienu savienošanai**

- ❖ ***NEB-STAR***: izveido pārvaldības un finansēšanas modeļus ēku atkārtotai izmantošanai, ģeogrāfiskās novēršanai un pilsētu attīstības demokratizācijai [“Apvārsnis Eiropa”].
- ❖ ***SOFTAcademy***: atjauno padomju laika saliekamās daudzdzīvokļu ēkas Tallinā, izmantojot holistisku un apkaimes līmeņa pieeju [ERAF].
- ❖ ***Activating Spaces with neuroDiverse Publics***: palīdz Barselonas publiskajām iestādēm uzlabot rotaļu laukumus un sabiedriskās vietas bērniem ar autismu [EIT kopienas *NEB*].

¹³ Komisija 2026. gada sākumā nāks klajā ar Eiropas stratēģiju dabas ugunsgrēku novēršanai.

¹⁴ Sk. Regulas (ES) 2024/1991 8. pantu par dabas atjaunošanu.

¹⁵ <https://interoperable-europe.ec.europa.eu/collection/ldttoolbox>.

¹⁶ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/digital-twin-reconstruction-ukraine>.

¹⁷ Sk. Savienības sistēma dzīves cikla globālās sasīšanas potenciāla nacionālajam aprēķinam: Komisijas Deleģētā regula, ar ko groza Direktīvas (ES) 2024/1275 III pielikumu, C(2025) 8723-PE/2025/8966.

¹⁸ Pamatojoties uz Komisijas pētījumiem: **Biroju pārveidošana par cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, būvniecības nozares pietiekamība un ēku fonda efektīvāka izmantošana** (rezultāti būs pieejami līdz 2027. gada vidum).

¹⁹ Izmantot kompasu – Jaunais Eiropas “Bauhaus” – Eiropas Savienība.

²⁰ Kā uzsvērts *JRC* dokumentā “Science for Policy Brief on Public Spaces”.

© NEB STAR – SOFTAcademy © SvenZacek – © ASDpublics

Komisija plāno **izmantot NEB pārveides potenciālu, lai atbalstītu vietējo demokrātiju**, cīnītos pret pieaugošo polarizāciju mūsu sabiedrībā un dotu iespējas kopienām, kā arī vietējām publiskā un privātā sektora partnerībām. **NEB mērķis ir palielināt publisko iestāžu un ieinteresēto personu spējas integrēt patiesas līdzdalības un starpdisciplinārās prakses vietējo attīstības projektu izstrādes un lēmumu pieņemšanas procesos**, tādējādi ļaujot iedzīvotājiem kopīgi veidot savu nākotnes apkaimi, kas pielāgota vietējām vajadzībām. Tiks atbalstīta **vietēja pārveide, izmantojot eksperimentus, tai skaitā ar digitālās un virtuālās realitātes rīkiem**, kas paredzēti iedzīvotājiem un profesionāļiem, lai kopīgi izstrādātu, kopīgi radītu un kopīgi pārvaldītu iekļaujošu, skaistu un ilgtspējīgu dzīves vidi.

NEB izstrādā un nodrošina inovatīvus rīkus **demokrātisku līdzdalības procesu atbalstam vietējā līmenī**, tādējādi veicinot Eiropas demokrātijas vairoga²¹ mērķu īstenošanu uz vietas. Tas kalpo kā **katalizators, lai iedzīvotājiem nodrošinātu iespējas attiecībā uz vietējo pārveidi**, tai skaitā bijušajos rūpniecības un brūnogļu ieguves reģionos un mazāk attīstītajās piepilsētu teritorijās. **NEB kompass un NEB rīkkopa²² palīdz iedzīvotājiem un kopienām veidot savu dzīves vidi, izmantojot pakāpenisku pieeju līdzdalībai, līdzradīšanai un iesaistei.** **23 NEB bākas demonstrējumprojekti²³** kopā ar iedzīvotājiem ir atdzīvinājuši vairāk nekā 90 apkaimes un izstrādājuši pilsētplānošanas demokratizācijas rīkus.

Komisija:

- paplašinās **pilsētu un lauku atjaunošanas procesu demokrātisko dizainu un iedzīvotāju līdzatbildību** par tiem, izmantojot **digitālās platformas, virtuālo realitāti un iesaistošu digitālo vidi** ar vietējo digitālo dvīņu un *CitiVERSE*²⁴ palīdzību;
- 2026. gadā izsludinās **NEB iniciatīvu mazo pašvaldību atbalstam**, lai atalgotu galvenos vietējos dalībniekus par viņu ieguldījumu iekļaujošas un ilgtspējīgas sabiedrības veidošanā;
- **Eiropas demokrātijas vairoga ietvaros un sniedzot ieguldījumu turpmākajā ES stratēģijā par paaudžu vienlīdzību**, atbalstīs vietējo demokrātiju, izmantojot

²¹ EUR-Lex – 52025JC0791 – LV – EUR-Lex.

²² *NEB rīkkopa*.

²³ Projekti, kas izriet no *NEB* konkursa pirmās kārtas 2021.–2022. gadā dažādu ES finansēšanas programmu ietvaros.

²⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/factpages/citiverse>.

inovatīvas pieejas kopienas iesaistei, starppaaudžu saiknēm un iekļaujošām sabiedriskajām telpām;

- **atbalstīs publiskās iestādes līdzdalības procesu izstrādē un īstenošanā attiecībā uz apkaimju pārveidi, izmantojot ES Līdzdalības un apspriešanās demokrātijas kompetenču centru²⁵ saistībā ar Eiropas pilsoņu paneļdiskusijām un pilsoņu iesaistes platformu²⁶.**

2.3 Izglītības, mākslas un kultūras pārveidojošā spēka izmantošana, lai veicinātu radošumu un inovāciju vietējai pārveidei

Kultūra un māksla ir indivīda un kopienu labklājības pamatiezīme, un tām ir spēja veicināt radošumu un inovāciju. Tās ir to civilo struktūru pamatā, kuras veicina empātiju, iecietību, taisnīgumu starp paaudzēm un sociālo kohēziju.

Telpiskais dizains un arhitektūra ir būtiska daļa no patiesi starpdisciplināras reakcijas uz sociālām prasībām un vides problēmām. **Dizaina kvalitāte ir magnēts pieņemamībai un finansējumam.** Dizaineri, arhitekti un mākslinieki, kuri savos projektos integrē ilgtspēju, iekļaušanu un kvalitāti, piesaista gan finansiālu atbalstu, gan sabiedrības atbalstu, jo viņi galu galā veido radošus, jēgpilnus un ilgstošus risinājumus, kas ir cenas ziņā pieejami, rentabli un darbojas kā vietējās kultūras un vēstures vietzīmes. Kā atzīts Eiropas Kultūras kompāsā²⁷, *NEB* ir svarīga iniciatīva, kuras mērķis ir veicināt **kopīgu arhitektūras un dizaina kultūru un ieguldīt kvalitatīvā dzīvē** ikvienam.

NEB labās prakses, kas ilustrē mākslas, kultūras, izglītības un pētniecības spēku

- ❖ ***Bauhaus of the Seas Sails***: iesaista māksliniekus, lai uzsvērtu okeāna vērtību, un savieno piekrastes un iekšzemes kopienas, izmantojot kultūras telpas [“Apvārsnis Eiropa”].
- ❖ ***Bauhaus4EU***: Eiropas universitāšu alianse, kas virza *NEB* reģionālo pārveidi, atjaunojot universitātes pilsētīņu, veidojot “dzīvās laboratorijas” un īstenojot starpdisciplināras mācību programmas [*Erasmus+*].
- ❖ ***Cultuur & Campus***: atjauno kultūrvēsturisku ēku Roterdamā, pārvēršot to par daudzfunkcionālu mācību centru, un izmanto mākslinieciskus rīkus, lai iesaistītu iedzīvotājus un dokumentētu stāstus [“Apvārsnis Eiropa”].

© Bauhaus of The Sea Sails – © Bauhaus4EU – © Cultuur&Campus

²⁵ Līdzdalības demokrātija.

²⁶ Pilsoņu iesaistes platforma – Pilsoņu iesaistes platforma.

²⁷ EUR-Lex – 52025DC0785 – EN – EUR-Lex.

Izglītībai un kultūrai ir būtiska nozīme, lai palielinātu informētību par ieguvumiem, ko sniedz holistiskas un pētnieciskas pieejas apvienojumā ar pierādījumos balstītām izstrādes metodikām. Komisija popularizēs **NEB vērtības skolās** visā Eiropā, izmantojot koalīciju *Education4Climate*²⁸ un tās darbu pie ilgtspēju sekmējošas skolu mācību vides²⁹.

Komisija arī atbalstīs rīcību, kuras mērķis ir likvidēt izolētību starp mākslu, zinātni un rūpniecību, jo *NEB* projekti liecina, ka **mākslinieku iekļaušana tehnoloģiju un zinātnes vidē un otrādi** var veicināt paradigmas maiņu sadarbībā, kas noved pie inovācijas un konkrētiem rezultātiem. Sinerģijā ar darbībām, kas paziņotas saskaņā ar Kultūras kompasu Eiropai, *NEB* veicinās **kultūras nozares darbinieku, mākslinieku un akadēmisko aprindu pārstāvju mijiedarbību ar rūpniecības un būvniecības nozares pārstāvjiem**, lai sniegtu jaunas perspektīvas, iztēlotos alternatīvus nākotnes scenārijus un kopīgi radītu netradicionālus un tālredzīgus risinājumus apkaimju atjaunošanai.

Saskaņā ar **Padomes 2021. gada secinājumiem** par kultūru, augstas kvalitātes arhitektūru un būvēto vidi kā Jaunā Eiropas “Bauhaus” iniciatīvas galvenajiem elementiem³⁰ Komisija veicina kultūras vadību un uz pierādījumiem un kvalitāti balstītu līdzdalības pieeju būvētajai videi, it īpaši atbalstot **Davosas “Baukultur” kvalitātes sistēmas**³¹ un dalībvalstu ekspertu grupas jautājumus par augstas kvalitātes arhitektūru un būvēto vidi ikvienam ieteikumu ieviešanu³².

Komisija un tās partneri:

- iesniegs Padomei un Eiropas Parlamentam priekšlikumu **stiprināt Eiropas kultūras galvaspilsētas**, panākot sinerģiju ar Jaunā Eiropas “Bauhaus” vērtībām un principiem;
- izveidos **NEB okeāna laboratoriju**, lai veicinātu sadarbību jūras vidē un sniegtu ieguldījumu ES Okeāna novērošanas iniciatīvā³³;
- iesaistīs jauniešus Eiropas mantojuma saglabāšanā, kā arī pilsētu un lauku atjaunošanā, izmantojot **DiscoverEU NEB maršrutu**;
- atbalstīs **NEB mākslinieku rezidences**, izmantojot iniciatīvu “Kultūra – Eiropas dzinējspēks”.

3. VEICINĀŠIE FAKTORI

3.1 NEB kopienas un vietējā līmeņa līdzdalība

NEB ir attīstījies, pateicoties gandrīz **2000 publiskā un privātā sektora dalībnieku kopienas centieniem**, sākot no vietējām un beidzot ar starptautiskām organizācijām visā Eiropā un ārpus tās, aptverot dažādas jomas, piemēram, kultūru, izglītību, arhitektūru, kultūras mantojumu, mežsaimniecību, būvniecību, mājokļus un modi, un ar *NEB* festivāla un *NEB* balvu starpniecību sasniedzot miljoniem iedzīvotāju un uzņēmumu.

²⁸ <https://education-for-climate.ec.europa.eu/community/>.

²⁹ “Greening schools: New report on school learning environments for sustainability” | Eiropas skolu izglītības platforma.

³⁰ 2021/C 501 I/03.

³¹ Davosas “Baukultur” kvalitātes sistēma.

³² Sākulapa – Ceļā uz kopīgu arhitektūras kultūru – EAC.

³³ Pamatdarbība, kas izziņota Eiropas Okeāna paktā.

Lai gan Komisija var sniegt savu ieguldījumu, tas ir tikai mozaīkas fragments. **NEB kopiena ir aktīvi veikusi šādus pasākumus:** no vietējām finansēšanas shēmām līdz būvniecības standartiem, kas saskaņoti ar *NEB*, kā arī *NEB* maģistra un doktorantūras studiju programmām. Tas ir darbojies kā iniciatīvas patiesais dzinējspēks un ES finansējuma un atbalsta multiplikators, kas ir ļāvis replicēt un izvērst *NEB* pārbaudītus risinājumus.

Zināšanu un paraugprakses apmaiņai ir izšķiroša nozīme, it īpaši, ja ir nepieciešama turpmāka pārveide un paātrināšana, bieži vien īstenošanai vietējā līmenī. *NEB* sāks **izmēģinājuma projektu pilsētām, lai apmainītos ar risinājumiem par būvētās vides noturību** pret klimata pārmaiņām un dabas katastrofām. *NEB* kopiena apvienos ieinteresētās personas, lai kopīgi radītu un testētu rīkus un risinājumus pārveidei, tai skaitā izstrādātu to prototipus, it īpaši izmantojot savas **inovatīvās laboratorijas**. *NEB* laboratorijas pašlaik īsteno astoņus projektus, kas pievēršas plašam tematu klāstam – no Ukrainas³⁴ un zaļās pārkārtošanās Donavas reģionā³⁵ līdz Eiropas enerģētikas tīkla modernizācijai³⁶ –, kā arī izstrādā jaunus projektus, it īpaši, lai nodrošinātu risinājumus cenas ziņā pieejamiem mājokļiem.

Pamatojoties uz šo pieredzi, Komisijas mērķis **ir paplašināt un dažādot *NEB* kopien**, piesaistot jaunus dalībniekus no dažādām nozarēm, grupām un politikas jomām, palielinot iesaisti un informējot par attiecīgo politiku. Komisija **optimizēs digitālo rīku izmantošanu, lai atvieglotu mijiedarbību un sadarbību**, it īpaši reģionālā un vietējā līmenī un publiskā un privātā sektora partnerībās, un padarītu ērtu un ātru labas prakses un pierādījumus balstītu datu apmaiņu. Tā centīsies panākt sinerģiju un maksimāli palielināt sadarbību ar saistītām iniciatīvām, it īpaši integrējot ***NEB* vērtības un principus Pilsētas mēru paktā, Eiropas Klimata paktā un Zaļo pilsētu nolīgumā**.

Komisija un *NEB* kopiena:

- **izveidos ES vietējo *NEB* vēstnieku tīklu** sadarbībā ar *NEB* vietējām nodaļām un attiecīgā gadījumā ar *EUROPE DIRECT* centriem;
- sinerģijā ar ES Mājokļu aliansi izveidos ***NEB* laboratoriju cenas ziņā pieejamu mājokļu jomā**, lai apkopotu labu praksi cenas ziņā pieejamu mājokļu risinājumu jomā, galveno uzmanību pievēršot būvniecībai ārpus objekta un blīvuma palielināšanai;
- veicinās ieinteresēto personu iesaisti un labas prakses apmaiņu, reizi divos gados rīkojot ***NEB* festivālu**, galveno uzmanību pievēršot tādiem prioritāriem tematiem kā mājokļi un demokrātija, un īstenojot citus attiecīgus pasākumus, piemēram, **Eiropas Zinātnieku nakti**;
- popularizēs ***NEB* balvas**, lai apbalvotu labu praksi un palielinātu informētību par inovatīviem risinājumiem, un izstrādās **īpašas balvas** par ūdensapgādes noturību (2026. gadā) un inovatīviem studentu mājokļiem (2027. gadā);
- nodrošinās reģioniem un pilsētām kopīgu telpu, lai kopīgi radītu un mācītos, izmantojot ***NEB* izpētes braucienu “Teritoriju pārveide”**³⁷ un turpmāku **izmēģinājuma projektu ar pilsētām** par būvētās vides noturību;
- nodrošinās sinerģiju un sadarbību starp *NEB* kopienas locekļiem un topošo **ES Mājokļu aliansi**.

³⁴ Ukrainas publiskā infrastruktūra – Jaunais Eiropas “Bauhaus” – Eiropas Savienība.

³⁵ *NEB* laboratorija: Jaunais Eiropas “Bauhaus” Donavā – Jaunais Eiropas “Bauhaus”.

³⁶ Eiropas modernisma trīsgade (*ETOM*) – Jaunais Eiropas “Bauhaus”.

³⁷ Sagatavošanas darbība (2024.–2026. g.) – Inovācija konkrētas vietas pārveidei.

3.2 NEB akadēmija: zināšanas, prasmes, inovācija un finansējums

Daudzas universitātes un kompetences centri jau ir sākuši aktīvi piedalīties *NEB*, lai veicinātu pētniecību, izstrādātu jaunus izglītības un apmācības modeļus un sasaistītu zināšanas ar pielietojumu uzņēmējdarbībā. Eiropas Komisija 2022. gadā izveidoja *NEB* akadēmiju³⁸, kurā apgūst prasmes par ilgtspējīgu būvniecību, pulcējot pētniekus un praktiķus, lai paātrinātu darba ņēmēju prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju būvniecības ekosistēmā. ***NEB* akadēmija tagad kļūs par pamata infrastruktūru** zināšanām, pētniecībai, drošiem eksperimentiem, inovācijai un prasmju attīstībai, sniedzot dinamisku saikni, lai nodrošinātu, ka visas zināšanas, kas radītas *NEB* mehānisma pētniecības un inovācijas ietvaros, tiek novirzītas prasmju pilnveides darbībām, spēju veidošanai un lietišķajai inovācijai.

NEB akadēmiju atbalstīs trīs turpinājumā aprakstītās straumes.

3.2.1 Spēju veidošana un prasmju attīstīšana

NEB akadēmija kā apmācības, spēju veidošanas un prasmju pilnveides satvars veicinās sistēmiskas pārmaiņas visās nozarēs. **Pētniecības atziņas tiks pārveidotas praktiskās prasmēs, tiks izstrādātas apmācības sistēmas un mācīšanās ceļi** darbaspēkam, publiskajām iestādēm un MVU, kā arī tiks stiprināta ar *NEB* saistītās apmācības pedagoģiskā kvalitāte, saskaņotība un sertifikācija visā Eiropā. Īpaša uzmanība tiks pievērsta MVU un kvalificētiem darba ņēmējiem, atzīstot, ka Eiropas pāreja uz tīru enerģiju ir atkarīga no spēcīgas produktīvas ekonomikas un no tā, vai mazāki dalībnieki varēs ieviest inovācijas un konkurēt. Tiks atbalstīta **darbaspēka prasmju pilnveide un pārkvalifikācija būvniecības ekosistēmā**, it īpaši biobāzētā un dabā balstītā būvniecībā, paplašinot savu zīmolu ar augstas kvalitātes kursiem un savienojot progresīvos pētījumus un praktiķus. Tas ietvers atbalstu jauniešiem paredzētām mācekļībām un arodmācībām. Tiks arī veicināta **digitālo rīku izmantošana, lai optimizētu resursus, efektivitāti un uz datiem balstītu lēmumu pieņemšanu** saskaņā ar digitālās desmitgades mērķrādītājiem un paļaujoties uz ES pilsētu tīmekļa portālu kā kopīgu piekļuves punktu ES rīkiem un iniciatīvām, kas atbalsta vietējo pārkārtošanos.

Plašākā Prasmju savienības satvarā *NEB* akadēmija arī palīdzēs attīstīt **prasmju apzināšanu** ES līmenī, atbalstot Eiropas būvniecības nozares observatoriju³⁹, Eiropas Izglītības fondu⁴⁰, topošo Eiropas Prasmju novērošanas centru un būvniecības plaša mēroga partnerību⁴¹. Tas arī veicinās iniciatīvu “Build Up Skills”⁴², kas atbalsta energorenovāciju, izmantojot valstu prasmju platformas visās dalībvalstīs.

3.2.2 Zināšanas un pētniecība

***NEB* demonstrē praktiskus eksperimentus par vietējo pārveidi**, gūstot pierādījumus par ieguvumiem kultūras, sociālajā un vides jomā, ko sniedz apkaimes atjaunošana un kopizstrāde. Zinātnieku aprindas ir izrādījušas lielu interesi par šādas integrētas pieejas metožu un ietekmes izpēti, un pašlaik pastāv doktorantūras un maģistra studiju programmu ekosistēma, kas vērsta uz *NEB*, kā arī zinātniskās publikācijas, kas nāk no *NEB* projektiem, piemēram, bākas demonstrējumprojektiem vai *NEB* akadēmijas alianses. Tomēr tā joprojām ir ļoti sadrumstalota vide, tāpēc tai ir ierobežota ietekme attiecībā uz pārbaudītiem plāniem, ko piedāvā replicēšanai

³⁸ *NEB* akadēmija – Jaunais Eiropas “Bauhaus” – Eiropas Savienība.

³⁹ Eiropas būvniecības nozares observatorija (*ECO*).

⁴⁰ Sākumlapa | *ETF*.

⁴¹ Būvniecība.

⁴² <https://build-up.ec.europa.eu/en/bup-skills>.

kopienām, profesionāliem, vietējām iestādēm, uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām.

Izmantojot uz pierādījumiem balstītu pieeju un digitālās iespējas, *NEB* akadēmija atbalstīs praktiķus, speciālistus, uzņēmumus un iestādes *NEB* vērtību un principu integrēšanā to iniciatīvās un optimizēs datu un labas prakses pierādījumu glabāšanu, kopīgošanu un novērtēšanu. **Zināšanas, kas iegūtas eksperimentos un uz pierādījumiem balstītās izstrādes metodikās,** tiks apkopotas un būs pieejamas, nodrošinot datus un veiksmīgus plānus sekmīgāko *NEB* eksperimentu integrēšanai un izvēršanai. ***NEB* rezultātu un ietekmes centrs**⁴³ apkopos, analizēs un kopīgos gūto pieredzi un rīkus.

3.2.3 Uzņēmējdarbības attīstība

Komisija ir izstrādājusi dažādus rīkus, lai palīdzētu projektu izstrādātājiem izstrādāt un īstenot *NEB* projektus.⁴⁴ *NEB* akadēmija atbalstīs **MVU, jaunuzņēmumus un radošos praktiķus,** izmantojot konsultāciju pakalpojumus un rīkkopas, lai nodrošinātu eksperimentēšanas vidi un izmēģinātu *NEB* plānus. Pamatojoties uz risinājumiem, kas izstrādāti *NEB* laboratorijās un ES finansēto projektu ietvaros, *NEB* akadēmija radīs ceļus sabiedrības virzītai un starpdisciplinārai inovācijai, lai augtu, replicētu un sasniegtu tirgu, piemēram, pārvietojot inovatīvus bioloģiskas izcelsmes materiālus no laboratorijas uz izmantošanu ēku būvniecībā un renovācijā. *NEB* darbosies kā veicinātājs uz vietas, lai īstenotu ES tiesību aktus par aprites ekonomiku un pāreju uz tīru un ūdensapgādes ziņā noturīgu ekonomiku, **atbalstot uzņēmumus un ieinteresētās personas, kas pāriet uz jaunu ilgtspējīgu praksi,** piemēram, modē, izmantojot *NEB* modes maiņu (*EIT*).

EIT sniegs īpašu atbalstu *NEB* akadēmijai, uzlabojot zināšanu apmaiņu starp *NEB* projektiem un uzsākot inovācijas izmēģinājuma projektus ar *EIT CC* starpniecību, veicinot un izvēršot inovāciju ar *EIT* kopienas *NEB* ceļa⁴⁵ starpniecību un piedāvājot agrīna posma novatoriem pirmspātrinājuma ceļu ar *EIT* “Jumpstarter”⁴⁶ starpniecību. Komisija un tās partneri atbalstīs spējas un piekļuvi finansējumam, it īpaši maziem dalībniekiem, un finansējuma iespējas, kas pielāgotas vietējām vajadzībām⁴⁷. Tās balstīsies uz esošo labo praksi, lai **piesaistītu privāto finansējumu un izveidotu inovatīvus pārvaldības un finansēšanas modeļus.** Investīciju atbalsts, tai skaitā projektu saskaņošana ar potenciālajiem investoriem, tiks sniegts arī ar **Eiropas investīciju platformu cenas ziņā pieejamiem un ilgtspējīgiem mājokļiem,** kas ietver “EIB Group”, valsts attīstību veicinošas bankas, Eiropas Padomes Attīstības banku (*Council of Europe Development Bank – CEB*), Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banku (*Bank for Reconstruction and Development – ERAB*) un citas finanšu iestādes.

Ar *NEB* akadēmijas starpniecību Komisija un tās partneri:

- **atbalstīs būvniecības nozares un tās vērtības ķēdes prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju,** lai paātrinātu pāreju uz reģeneratīvāku un aprītīgāku materiālu izmantošanas sistēmu;
- **sāks inovācijas un apmācības izmēģinājuma projektus, piemēram, *NEB* modes maiņu,** lai palīdzētu modes nozares MVU izstrādāt aprites stratēģijas un paplašināties jaunos tirgos;

⁴³ Tiek īstenots, izmantojot pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”.

⁴⁴ *Rīki un resursi – Jaunais Eiropas “Bauhaus” – Eiropas Savienība.*

⁴⁵ Sk. *EIT* kopienas *NEB:2025.* gada ietekmes ziņojums.

⁴⁶ *EIT Jumpstarter.*

⁴⁷ Piemēram, izmantojot *BlueInvest* un Eiropas Inovācijas padomes (EIP) “Accelerator”.

- atbalstīs izpētes darbību iespējamam ar **NEB kopīgajam Eiropas grādam**, lai universitātes līmenī attīstītu starpdisciplināras kompetences arhitektūrā, projektēšanā, ilgtspējīgā inženierijā un mākslā, kas ir būtiskas *NEB*;
- izveidos **universitāšu un uzņēmumu partnerības** un balstīsies uz tām, lai attīstītu prasmes un kompetences ar *NEB* saistītās nozarēs (piemēram, darbaspēks un topošie uzņēmēji);
- **stiprinās *NEB* kā progresīvas pētniecības telpas lomu**, tai skaitā popularizējot zinātniskas publikācijas un akadēmiskas sanāksmes par *NEB* praksi un plāniem;
- izstrādās **rādītājus un norādījumus, lai novērtētu tādu sabiedrības virzītu iniciatīvu ietekmi**, kurās apvienota ilgtspēja, iekļaušana un kvalitāte;
- sinerģijā ar *NEB* izmēģinājuma projektu pilsētām izveidos **digitālu katalogu ar *NEB* labas prakses piemēriem un plāniem attiecībā uz cenas ziņā pieejamiem un noturīgiem mājokļiem**, lai informētu vietējās iestādes, uzņēmumus un praktiķus par jaunākajiem risinājumiem;
- sinerģijā ar Eiropas Investīciju platformu un pamatojoties uz *NEB* investīciju pamatnostādņēm, uzlabos finansējuma pieejamību mazākiem dalībniekiem, izmantojot ***NEB* konsultāciju centru**, tai skaitā sadarbojoties ar filantropijas apvienībām, un kopā ar šo centru izstrādās ***NEB* investīciju veicināšanas iniciatīvu**, lai piesaistītu un veicinātu privāto, publisko un apvienoto finansējumu un inovatīvu uzņēmējdarbības modeļu izstrādi, pamatojoties uz *NEB* vērtībām un principiem.

3.3 Finansējums un pārvaldība

Piecu gadu laikā jau ir atbalstīti vairāk nekā 700 *NEB* projekti. Saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu (DFS) 2021.–2027. gadam *NEB* ir atvēlēti 1,4 miljardi EUR, no kuriem lielākā daļa ir no kohēzijas politikas (vairāk nekā 840 miljoni EUR) un programmas “Apvārsnis Eiropa” (vairāk nekā 530 miljoni EUR). *NEB* tagad ir pirmais daudzgadu finansēšanas instruments, kas nostiprināts programmā “Apvārsnis Eiropa”: ***NEB* mehānisms**, kas darbojas no 2025. līdz 2027. gadam⁴⁸. To veido divi komponenti: pētniecības un inovācijas komponents⁴⁹, kura indikatīvais budžets ir aptuveni 120 miljoni EUR gadā, lai izstrādātu un demonstrētu jaunus risinājumus; un izvēšanas komponents, lai īstenotu un paplašinātu *NEB* veiksmes stāstus un inovācijas, kas, paredzams, piesaistīs vienādu summu no dažādām ES programmām, kā arī valsts un privāto finansējumu. **Komisija kopā ar dalībvalstīm centīsies optimizēt ES finansējuma izmantošanu, sinerģiju un papildināmību** dažādos pārvaldības līmeņos⁵⁰ un palielināt piekļuvi finansējumam, it īpaši mazākiem dalībniekiem. Konkrētāk, Komisija turpinās mudināt dalībvalstis un reģionus integrēt ***NEB* vērtības un principus kohēzijas politikas** un citu ar būvēto vidi saistītu stratēģiju un rīcībpolitiku īstenošanā, tai skaitā **izstrādājot vienu *NEB* bāku katrā dalībvalstī**. Sadarbībā ar dalībvalstīm Komisija centīsies dažādot finansēšanas iespējas, it īpaši, lai palielinātu atbalstu vietējām iniciatīvām. Komisija

⁴⁸ Sk. *NEB* mehānisma ceļvedi 2025.–2027. gadam.

⁴⁹ Pētniecības un inovācijas komponenta indikatīvais budžets ir aptuveni 120 miljoni EUR gadā, un to īsteno pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” 2025.–2027. gada darba programmās.

⁵⁰ Pamatojoties arī uz labo praksi, piemēram, *THRIVE | Dienvidu reģionālo asambleju*, vai Taisnīgas pārkārtošanās fonda īstenošanu, lai veicinātu rūpniecības klimatneitrālu pārveidi Saksijas-Anhaltes ogļu ieguves reģionā.

arī aicina likumdevējus atbalstīt tās priekšlikumus **nākamajai DFS, ļaujot turpināt NEB mehānisma finansēšanu pēc 2027. gada**⁵¹.

ES finansējuma optimālai izmantošanai ir vajadzīga spēcīga dalībvalstu loma, lai tās darbotos kā tilts ar vietējiem dalībniekiem un nodrošinātu tiem piekļuvi finansējumam, kā arī maksimāli palielinātu koordināciju un saskaņotību starp finansēšanas instrumentiem un politikas jomām. **Dalībvalstis 2021. gadā iecēla NEB valstu kontaktpunktus (VKP)**. Kopš tā laika tiem ir bijusi izšķiroša nozīme NEB īstenošanā valsts un vietējā līmenī. Līdz ar NEB mehānisma izveidi tika izveidoti divi papildu tīkli: NEB pētniecības un inovācijas VKP⁵², kā arī īpašs vadošo iestāžu un citu attiecīgo struktūru tīkls NEB investīciju veicināšanai 2021.–2027. gada kohēzijas politikas programmās⁵³.

Neraugoties uz panākto progresu, lielākajai daļai dalībvalstu trūkst modeļa un resursu patiesi holistiskai daudzlīmeņu un starpnozaru NEB pārvaldībai, kā rezultātā ieinteresētās personas un vietējās iestādes neizmanto pieejamās iespējas. Ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm **Komisija no jauna definēs NEB VKP uzdevumus un sniegs atbalstu**, izmantojot spēju veidošanas un finansēšanas iespējas, kā arī stiprinot sadarbību ar vadošajām iestādēm, piemēram, NEB P2P kopienu. Komisija ir nākusi klajā ar priekšlikumu Padomes ieteikumam, kura mērķis ir **pilnvarot dalībvalstis kā galvenos dalībniekus NEB pārvaldībā un nodrošināt NEB darbību** gan kaimiņvalstīs, gan Eiropas līmenī. Īstenošanā ir jāievēro subsidiaritāte un valstu īpatnības, ļaujot dalībvalstīm, reģioniem un vietējām pašvaldībām pielāgot NEB savam vides, kultūras un sociālajam kontekstam. Tāpēc NEB pastiprina dalībvalstu centrālo lomu tādu pieeju izstrādē un vadībā, kas atspoguļo valsts prioritātes, pārvaldības struktūras un vietējās vajadzības, nodrošinot, ka ES līmenī iekšpolitikas izvēles tiek atbalstītas un papildinātas, nevis aizstātas. **Grupa “Eiropas pusgads” un jaunā ES Mājokļu alianse** arī palīdzēs dalībvalstīm izmantot holistiskas pieejas, kas apvieno mājokļu ilgtspēju, pieejamību cenas ziņā un kvalitāti.

Komisija:

- nodrošinās vienkāršu meklēšanu un sniegs **pārskatu par ar NEB saistītām finansējuma iespējām visās ES programmās**, tai skaitā ES finansējuma un iepirkumu portālā⁵⁴ un ES pilsētu platformā;
- sniegs tiešu **pielāgotu atbalstu valsts un reģionālajām iestādēm NEB vērtību un principu integrēšanai kohēzijas politikas programmās** un sadarbosies ar **EIB/JASPERS**⁵⁵, lai izstrādātu papildu novērtēšanas un spēju veidošanas instrumentus;
- atbalstīs **publiskās pārvaldes iestāžu un ieinteresēto personu spēju veidošanu**, izmantojot mācīšanos no līdzbiedriem un labas prakses apmaiņu, tai skaitā tādas pasākumus kā “Dzīvojamās platības”,⁵⁶ lai veicinātu augstas kvalitātes arhitektūru un būvēto vidi ikvienam;
- nodrošinās **finansējumu NEB VKP un pētniecības un inovācijas VKP**, lai stiprinātu to spējas un sadarbību.

3.4 Starptautiskā dimensija

⁵¹ Komisijas priekšlikumi par daudzgadu finanšu shēmu 2028.–2035. gadam.

⁵² Pētniecības un inovācijas VKP atbalsta NEB mehānisma pētniecības un inovācijas komponenta īstenošanu programmas “Apvārsnis Eiropa” ietvaros.

⁵³ NEB Peer2Peer (P2P) kopiena.

⁵⁴ Pamatojoties uz “NEB karogu”, ko pašlaik izmanto pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”.

⁵⁵ Kopēja palīdzība projektu sagatavošanai Eiropas reģionos.

⁵⁶ Dzīvojamās platības – Kultūra un jaunrade.

Pilsētas un apkaimes visā pasaulē saskaras ar tādām pašām problēmām kā Eiropā, piemēram, klimata ietekme, ūdens trūkums, demogrāfiskās pārmaiņas un mājokļu krīzes. Dažos gadījumos, piemēram, globālajos dienvidos, šīs problēmas var būt dramatiskas un veicināt migrāciju vai pat konfliktus. **NEB var ne tikai sniegt integrētus risinājumus ārpus Eiropas**, bet arī izglītēt un iedvesmot Eiropas apkaimes, izmantojot starptautisku praksi un veiksmes stāstus.

NEB var būt **svarīga loma ES paplašināšanās procesā**, veicinot ilgtspējīgu vietējo attīstību, kultūras mantojuma saglabāšanu, inovatīvus risinājumus zaļai un digitālai pārejai un sociālo, ekonomisko un kultūras vērtību integrāciju. Tas var nodrošināt platformu kandidātvalstīm labas prakses, speciālo zināšanu, resursu un tīklu apmaiņai un sadarbībai ar ES dalībvalstīm kopīgos projektos. Kopš 2022. gada **NEB** ir īpaši atbalstījis **Ukrainas zaļo atveseļošanu un līdzdalīgu rekonstrukciju**, izmantojot tādus inovācijas projektus kā paneļu ēku apritīga renovācija Čerņihivā, ilgtspējīgas zemes izmantošanas iniciatīvas un zaļā pilsētu atjaunošana Melnās jūras baseinā⁵⁷. **NEB** mērķis ir padarīt Ukrainas atjaunošanu ilgtspējīgu, inovatīvu un iekļaujošu, izmantojot partnerības un resursus, piemēram, **NEB** kopienu, īpašas pamatnostādnes un tehnisko palīdzību.

NEB iniciatīvas ir iedvesmojušas dialogu un rīcību arī citās trešās valstīs, īpaši Japānā, Brazīlijā un Meksikā. Komisija turpinās paplašināt savu starptautisko tīklu un veicinās turpmāku sadarbību starp ieinteresētajiem starptautiskajiem ekspertiem, iedzīvotājiem un valdībām, lai apspriestu un kopīgi izstrādātu **NEB** iedvesmotus globālus risinājumus. 2025. gadā “**Osaka World Expo**” bija iespēja ES demonstrēt **NEB** visā pasaulē, sazināties ar profesionāļiem visā pasaulē un sākt īpašu **ES un Japānas NEB dialogu**. Komisija šajos gadījumos paplašinās un arī izmantos **NEB festivālu piedāvāto pamanāmību, lai iepazīstinātu ar starptautisko labo praksi un liecībām**.

Komisija:

- **atbalstīs Ukrainas rekonstrukciju un pilsētvides atjaunošanu**, veicinot cenas ziņā pieejamu un ilgtspējīgu kvalitatīvu dizainu, izmantojot vietējus un atkārtojamus projektus skolām, slimnīcām un kultūras mantojumam, atbalstot **NEB akadēmijas centra** izveidi un integrējot **NEB** vērtības attiecīgajos tiesību aktos un rekonstrukcijas darbībās, it īpaši izmantojot “EU4Reconstruction”⁵⁸ un vietējos digitālos dvīņus rekonstrukcijai⁵⁹;
- ar ES delegāciju atbalstu paplašinās **NEB** kopienas starptautisko vēlēšanu apgabalu, izmantojot **vietējos NEB tīklus trešās valstīs un izveidojot NEB akadēmijas centrus**, īpaši Japānā un Brazīlijā;
- atbalstīs ES paplašināšanos, nodrošinot finansējumu, spēju veidošanu un tehnisko palīdzību **NEB projektu un iniciatīvu uzsākšanai kandidātvalstīs**;
- uzsāks **Jaunā Eiropas “Bauhaus” balvu starptautisku atzaru**, lai demonstrētu un apbalvotu starptautiskus projektus, kas atspoguļo **NEB** vērtības;
- veicinās **starptautisko sadarbību kvalitatīvas arhitektūras jomā**, izmantojot Davosas “Baukultur” aliansi⁶⁰.

⁵⁷ Šie projekti tika finansēti no programmām *LIFE*, “Apvārsnis Eiropa” un *Interreg*.

⁵⁸ Vietējā līmenī projekts sadarbosies ar aptuveni 50 vidējām “bākas” pašvaldībām, lai sagatavotu un pārvaldītu rekonstrukcijas ieguldījumus, kas atspoguļo pieeju “atjaunot uzlabojot” un **NEB** vērtības.

⁵⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/digital-twin-reconstruction-ukraine>.

⁶⁰ Davosas “Baukultur” alianse.

4. SECINĀJUMI UN TURPMĀKĀ RĪCĪBA

NEB kopš tā izveides 2020. gadā ir radījis entuziasmu, radošumu un līdzdalību visā Eiropā un ārpus tās. Veicinot inovāciju, prasmes un rūpniecības spēku, *NEB* atbalstīs konkurētspējīgāku un noturīgāku Eiropu, kuras pamatā ir kvalitatīvi un cenas ziņā pieejami risinājumi un atbildība, kas dalīta visos pārvaldības līmeņos. Nākamais svarīgais solis būs **attiecīgo dalībnieku un tīklu turpmāka mobilizācija** dažādos pārvaldības līmeņos, politikas jomās un ekonomikas nozarēs, lai pilnībā palielinātu iniciatīvas potenciālu. **Speciālisti, pētnieki, iestādes, pilsoniskās sabiedrības pārstāvji un uzņēmumi tiek aicināti pievienoties *NEB* kopienai un sadarboties, lai kopīgi radītu un izvērstu inovatīvus risinājumus nolūkā atbalstīt apkaimju atjaunošanu un pāreju uz tīru enerģiju.**

Eiropas Komisija paļaujas uz Eiropas Parlamenta, ES Padomes, Eiropas Reģionu komitejas un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas sadarbību, lai palielinātu informētību un popularizētu *NEB* un ar to saistītās iespējas savos vēlēšanu apgabalos, **iesaistītu pilsonisko sabiedrību, māksliniekus, vietējās iestādes, uzņēmumus un zinātniekus un dalītos ar pieejamajiem resursiem.** Tā balstīsies uz savas augošās kopienas stiprajām pusēm un izplatīs savu labo praksi. Arī trešās valstis, ieinteresētās starptautiskās organizācijas un tīkli tiek aicināti izplatīt un atbalstīt *NEB* vērtības un principus un veicināt līdzdalīgus, kopīgi izstrādātus projektus un iniciatīvas.

Komisija aicina Padomi apspriest un pieņemt **šim paziņojumam pievienoto priekšlikumu Padomes ieteikumam**, lai stiprinātu starpnozaru centienus savā valstī un nodrošinātu, ka *NEB* sāk darboties un tiek ņemts vērā attiecīgajās valsts, reģionālajās un vietējās iniciatīvās un finansējumā.